

**TELŠIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURAS**

**TELŠIŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS IKIMOKYKLINIO UGDYMO
ĮSTAIGAS LANKANČIŲ VAIKŲ PROFILAKTINIŲ SVEIKATOS
PATIKRINIMŲ 2019-2020 M. M. DUOMENŲ ANALIZĖ**

2019 m. Telšiai

IVADAS

Vienas svarbiausių sveikatos raidos tarpinių yra vaikystė. Tuo laikotarpiu vaiko elgsenos ir gyvenamosios ypatybės turi labai didelės reikšmės vėlesnio gyvenimo kokybei. Šeima ir ikimokyklinio ugdymo įstaiga vaikui turi padėti suprasti, kad sveikata yra vertybė, kurią reikia saugoti bei kontroliuoti.

Kasmetiniai vaikų profilaktiniai patikrinimai atliekami vadovaujantis Lietuvos Respublikos Sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gegužės 31 d. įsakymu Nr. 301 „Dėl profilaktinių sveikatos tikrinimų sveikatos priežiūros įstaigose“.

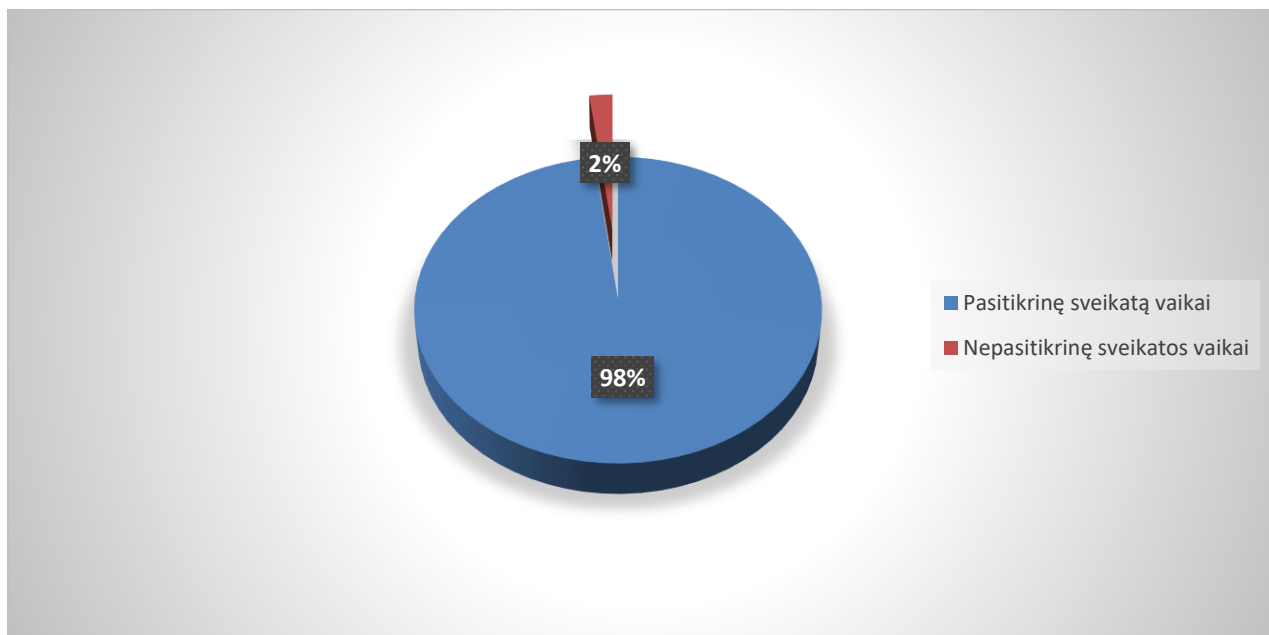
Duomenys apie vaikų sveikatos būklę gaunami iš statistinės apskaitos formos Nr. 027-1/a „Vaiko sveikatos pažymėjimas“ (toliau – Vaiko sveikatos pažymėjimas), patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. V-951 „Dėl statistinės apskaitos formos Nr. 027-1/a „Vaiko sveikatos pažymėjimas“ patvirtinimo“ (Žin., 2005, Nr. 3-38; 2013, Nr. 52 - 2611). Gydytojas įvertina vaiko ūgį, svorį, kūno masės indeksą, kraujo spaudimą, regą, klausą, kraujotakos, kvėpavimo, nervų, virškinamojo trakto, urogenitalinę, skeleto ir raumenų bei endokrininės sistemos funkcinę būklę, atliekami kraujo, šlapimo tyrimai, dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas. Jei reikia, vaikas nukreipiamas atitinkamos srities specialisto konsultacijai arba tyrimams.

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016 m. sausio 26 d. įsakymu Nr. V-93 patvirtintos Lietuvos higienos normos HN 75:2016 „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo programų vykdymo bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ 79 punkte nurodyta, kad priimant vaiką į įstaigą ir vėliau kiekvienais metais turi būti pateiktas vaiko sveikatos pažymėjimas.

Vaikų sveikatos būklės duomenys naudojami vaikų sveikatos duomenų rinkimui, kaupimui, analizei ir vertinimui. Atsižvelgiant į vaikų sveikatos problemas yra kryptingai planuojama ir įgyvendinama sveikatos priežiūra ikimokyklinio ugdymo įstaigose, organizuojamos tikslios sveikatos stiprinimo priemonės, susijusios su ligų ir traumų profilaktika.

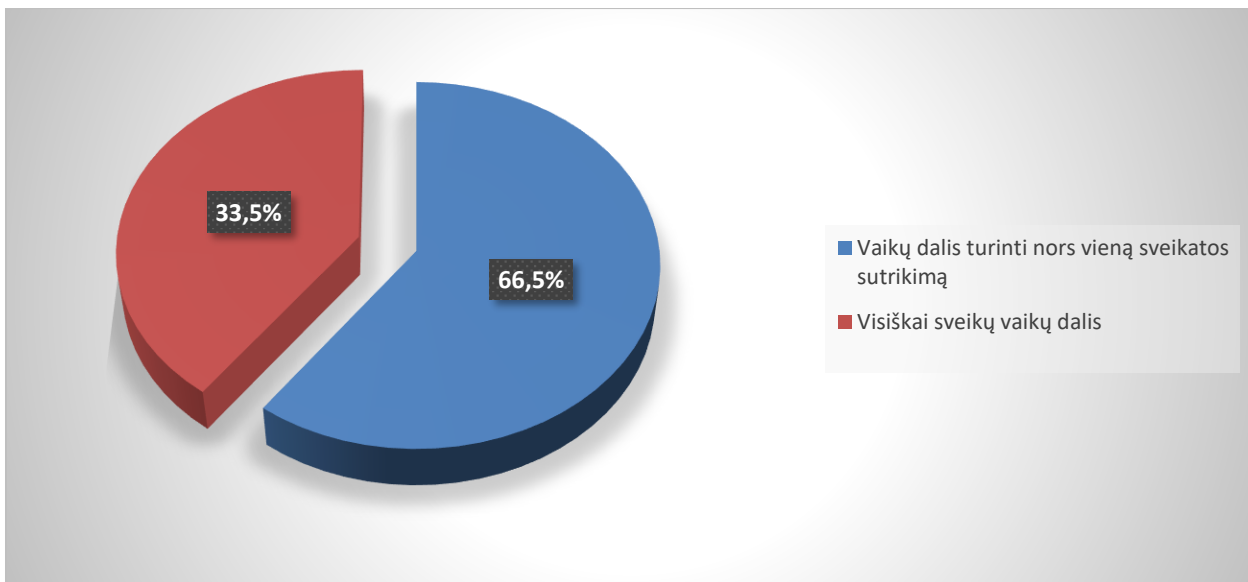
TELŠIŲ R. IKIMOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ SVEIKATOS PATIKRINIMŲ REZULTATAI

2019 m. Telšių rajono savivaldybėje veikė 19 ikimokyklinio ugdymo įstaigų ir mokyklų skyrių. Pagal ikimokyklinių ugdymo įstaigose dirbančių visuomenės sveikatos priežiūros specialistų pateiktus duomenis Telšių ikimokyklinio ugdymo įstaigas 2019/2020 m. m. lankė 1445 vaikai. Iš jų profilaktiškai sveikatą pasitikrino ir vaiko sveikatos pažymėjimus į ikimokyklinio ugdymo įstaigas pristatė 1416 arba 98,0 proc. vaikų, o 2 proc. (29 vaikai) sveikatos pažymėjimų nepristatė. (1 pav.).

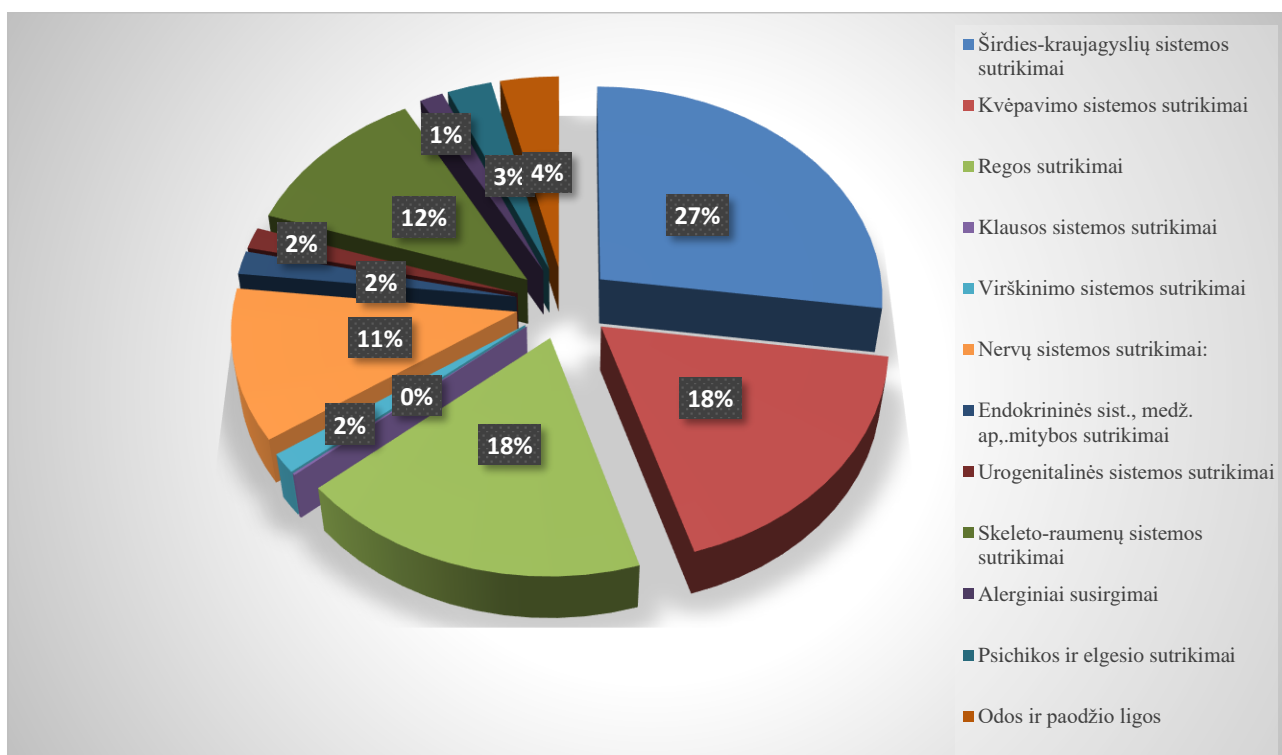
1 pav. Profilaktiškai sveikatą pasitikrinusių vaikų dalis 2019/2020 m. m.

2019 m. iš profilaktiškai sveikatą pasitikrinusių vaikų, sveiki vaikai sudarė 66,5 proc., 33,5 proc. vaikų turėjo nors vieną sveikatos sutrikimą. (žr. 2 pav.).

2 pav. Visiškai sveikų vaikų dalis bei vaikų dalis turinti nors vieną sveikatos sutrikimą 2019/2020 m. m. (proc. nuo patikrinusiųjų).

Išanalizavus ikimokyklinio amžiaus vaikų profilaktinių sveikatos patikrinimų duomenis (pagal formą Nr. 027-1/a), dažniausiai vaikams 2019 m. nustatyti (žr. 3 pav.): širdies – kraujagyslių sistemos sutrikimai (27 proc.), kvėpavimo sistemos sutrikimai (18 proc.), regos sutrikimai (18 proc.), regos sutrikimai (18 proc.), skeleto-raumenų sistemos sutrikimai (12 proc.), nervų sistemos sutrikimai (9 proc.).

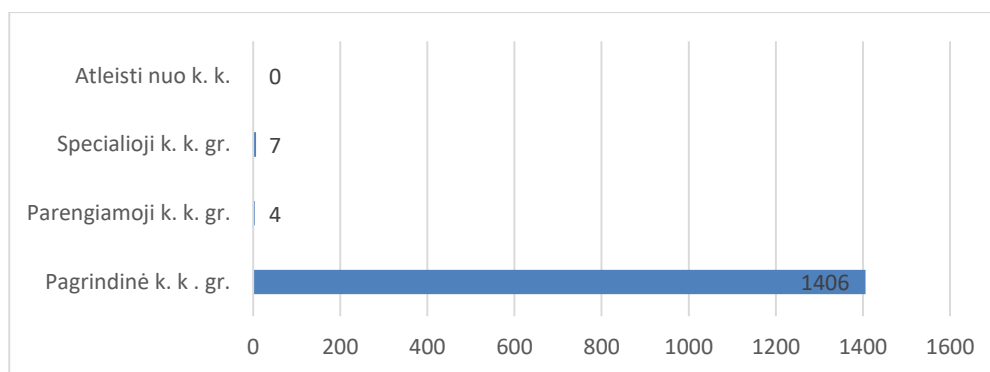

3 pav. Vaikų skaičius su tam tikromis ligomis ir sutrikimais 2019/2020 m. m. (proc. nuo patikrinusiųjų mokinių)

Fizinis aktyvumas – tai veiksnys, kuris formuoja žmogaus organizmą ir jo funkcijas. Jis ugdo ir stiprina visas organizmo sistemas, veikia jų funkcijas ir gyvybingumą. Tai ypač svarbu ikimokyklinio amžiaus vaikams, kurie intensyviai auga ir tobulėja. Jiems būdingas didelis judėjimo poreikis, kuris yra prigimtinis, o ne suvokiamas sąmoningai. Laikoma, kad judėjimas yra pagrindinis biologinis žmogaus raidos veiksnys, skatinantis organizmo vystymąsi. Per mažas fizinis aktyvumas yra vienas iš pagrindinių veiksnių, kuris įtakoja antsvorio ir nutukimo atsiradimą.

Skiriamos trys fizinio parengimo grupės: pagrindinė - šiai grupei priskirti vaikai neturi jokių sveikatos sutrikimų, parengiamoji - vaikai turintys nedidelių sveikatos sutrikimų ar ką tik persirgę kokia nors liga, specialiajai fizinio lavinimo grupei priskiriami vaikai turintys tam tikrų organų ar jų sistemų sutrikimų. Taip pat vaikai gali būti ir visiškai atleisti nuo kūno kultūros pamokų.

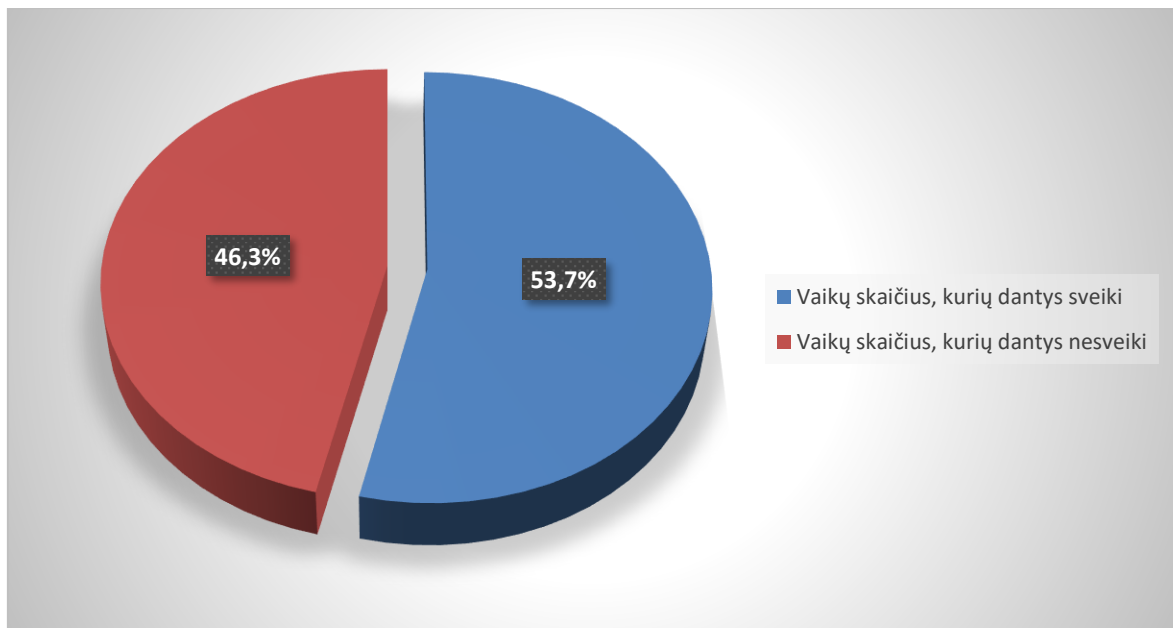
Dauguma, profilaktiškai sveikatą patikrinusių vaikų priklausė pagrindinei fizinio ugdymo grupei: pagrindinė 99,2 proc., parengiamoji 0,3 proc., specialioji 0,5 proc., atleistų vaikų nuo fizinio aktyvumo pamokų nebuvo. (4 pav.).

4. pav. Ikimokyklinės ugdymo įstaigas lankančių vaikų pasiskirstymas proc., pagal fizinio lavinimo grupes 2019/2020 m. m.

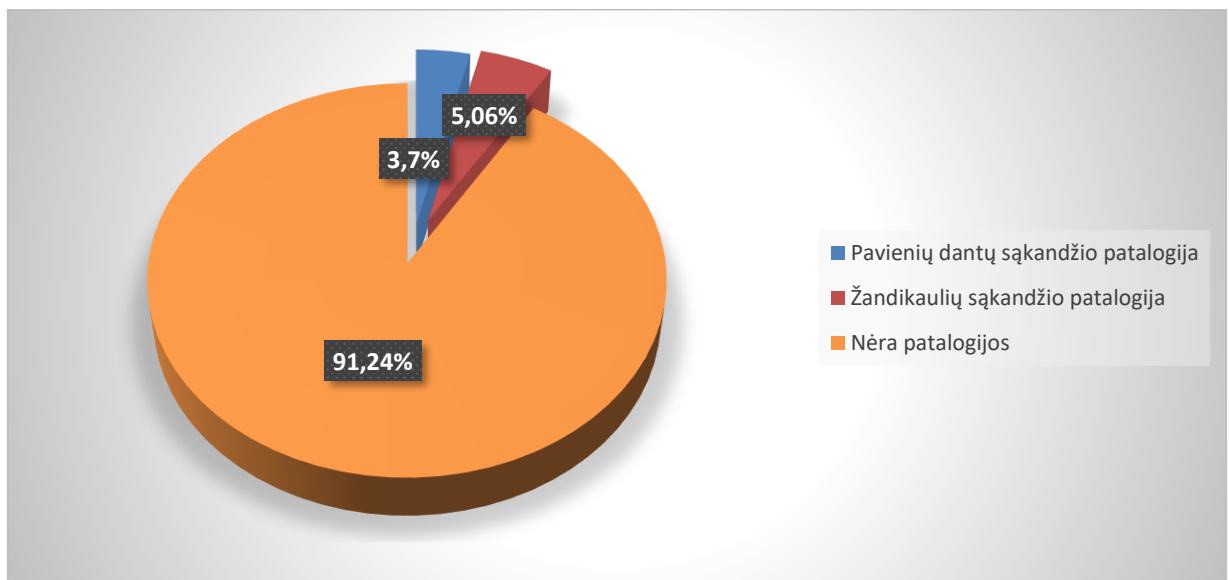
Iš pateiktų profilaktinių sveikatos patikrinimų pažymėjimų nustatyta, kad daugiau, nei pusė (53,7 proc.) Telšių r. sav. ikimokyklinio amžiaus vaikų neturi ėduonies pažeistų dantų. (5 pav.).

Per pastaruosius 3 metus ikimokyklinio amžiaus vaikų dantų būklė išlieka panaši. 2015 m. sveikus dantis turėjo daugiau nei pusė - 54 proc., 2016 m. iš patikrinusių vaikų sveikus dantis turėjo tik 49 proc., 2017 m. – 53,4 proc. vaikų, 2019 m. – 53,7 proc. vaikų.

5 pav. Ikimokyklinio amžiaus vaikų dantų būklė 2019/2020 m.

2019/2020 m. m. ikimokyklinės ugdymo įstaigas lankančių vaikų, kurie pristatė profilaktinius sveikatos pažymėjimus, neturinčių sąkandžio patologijų – 91,24 proc. Turinčių pavienių dantų – 3,7 proc., o turinčių žandikaulių patologijų – 5,06 proc. (6 pav.).

6 pav. Vaikų skaičius proc., kurie neturi sąkandžio patologijos 2019/2020m. m. lankantys ikimokyklinės įstaigas

REKOMENDACIJOS

Išanalizavus Telšių r. savivaldybės ikimokyklinio ugdymo įstaigų vaikų profilaktinių sveikatos patikrinimų 2019 m. duomenis, pateikiamos rekomendacijos, kuriomis remiantis būtų galima planuoti ir įgyvendinti vaikų sveikatos stiprinimo priemones:

- Nors didžiausią įtaką įgimtoms formavimosi ydoms atsirasti turi paveldėjimas, motinos elgsena nėštumo periodu taip pat turi įtakos. Pasaulio sveikatos organizacija rekomenduoja motinos ir vaiko sveikatą laikyti prioritetine sritimi, kadangi būsimų kartų sveikata bei gerovė priklauso nuo šiandienos mamų bei vaikų sveikatos, todėl tikslinga būsimus tėvus įtraukti į sveikatos stiprinimo veiklas – organizuoti ir vykdyti mokymus, apimančius aiškią, išsamią ir patikimą informaciją apie mitybą, fizinį aktyvumą nėštumo laikotarpiu, gimdymą, natūralų maitinimą bei kūdikio priežiūrą.

- Būtina vaikų sveikatos priežiūrą vykdyti visomis kryptimis, ypatingą dėmesį skiriant kvėpavimo sistemos ir akių ligoms bei jų profilaktikai (tinkama higiena, mityba, fizinis aktyvumas darbo–poilsio režimas).

- Didelį dėmesį skirti éduonies profilaktikai ir burnos higienai.
- Informuoti tėvus, kad laiku pasitikrintų profilaktinę vaikų sveikatą.